

Eindrapportage

Evaluatie NRB

Colofon Dit rapport is opgesteld door
Bodem+

Datum 1 juni 2007

Status Definitief

Inhoudsopgave

1	Projectbeschrijving	3
1.1	Inleiding	3
1.2	Werkwijze	3
1.3	Opbouw eindrapportage	3
2	Analyse resultaten fase 1A	4
2.1	Inleiding	4
2.2	Overzicht van geïnterviewden	4
2.3	Analyse 'Kennis van de NRB'	5
2.3.1	Decentrale overheden	5
2.3.2	Verdienend bedrijfsleven	5
2.3.3	Branches en betalend bedrijfsleven	6
2.3.4	Conclusie	6
2.4	Waardering van de NRB	6
2.4.1	Decentrale overheden	6
2.4.2	Verdienend Bedrijfsleven	7
2.4.3	Branches en betalend bedrijfsleven	7
2.4.4	Conclusie	7
2.5	Toepassing NRB	8
2.5.1	Decentrale overheden	8
2.5.2	Verdienend Bedrijfsleven	9
2.5.3	Branches en betalend bedrijfsleven	10
2.5.4	Conclusie	10
2.6	Verbeterpunten in de NRB	10
2.6.1	Decentrale overheden	10
2.6.2	Verdienend bedrijfsleven	11
2.6.3	Branches en betalend bedrijfsleven	12
2.6.4	Aanpassing NRB	12
3	Analyse resultaten fase 1B	12
3.1	Inleiding	12
3.2	Analyse van de resultaten	13
3.2.1	Kennis van de NRB	13
3.2.2	Waardering voor de NRB	13
3.2.3	Toepassing van de NRB	13
3.2.4	Knelpunten NRB	13
3.2.5	Aanpassing NRB	14
3.2.6	Conclusies	14
4	Conclusies	15
5	Aanbevelingen	16

1 Projectbeschrijving

1.1 Inleiding

In 1997 is de Nederlandse Richtlijn Bodembescherming bedrijfsmatige activiteiten (NRB) uitgebracht. Door bedrijven in Nederland worden talloze verschillende stoffen gebruikt. Veel van deze stoffen horen niet in de bodem thuis. Bij bedrijfsmatige activiteiten, waarbij het risico bestaat dat deze stoffen toch in de bodem terechtkomen, moet een bedrijf daarom zijn bodem beschermen tegen die stoffen. Of, en zo ja hoe een bedrijf dit moet doen, staat in de NRB beschreven. De NRB stelt hiervoor een uniformerend kader en is tevens het gereedschap voor het inrichten van de bodembescherming binnen het bedrijf. De NRB bevat beschrijvingen van de te nemen preventieve voorzieningen/maatregelen voor de verschillende bedrijfsmatige activiteiten.

De NRB dient als hulpmiddel voor bevoegd gezag en ondernemers voor het bepalen van het risico van bodembedreigende activiteiten, voor de selectie van adequate bodembeschermende maatregelen en voorzieningen en ter ondersteuning bij het opstellen (en handhaven) van vergunningvoorschriften.

Bij VROM bestond de behoefte om zicht te krijgen in hoe de NRB als richtlijn wordt gebruikt bij de vergunningverlening, waarbij de nadruk ligt op implementatie van de NRB en vooral nog niet op de inhoud van de NRB. In de toelichting bij de VROM-begroting 2006 is dit expliciet gemaakt (TK, vergaderjaar 2005-2006, 30300 hst XI, nr. 2.) In 2007 wordt de Kamer geïnformeerd over de uitkomsten van de evaluatie.

VROM heeft Bodem+ opdracht gegeven in 2006 onderzoek te doen naar de implementatie van de NRB bij het bedrijfsleven en de decentrale overheid.

1.2 Werkwijze

De evaluatie die door Bodem+ is uitgevoerd, is gericht op een analysefase die bestaat uit een kwalitatief en een meer kwantitatief deel.

In het kwalitatieve deel (fase 1A) zijn meningen en ervaringen rondom de toepassing van de NRB bij vergunningverlening verzameld.

In het tweede deel van de analysefase (fase 1B) is onderzocht of de beleving van de toepassing van de NRB ook in de praktijk blijkt. Hiertoe is een landelijke enquête gehouden onder met name de kleinere gemeenten.

Het doel van deze evaluatie is om inzicht te krijgen in de wijze waarop bij de vergunningverlening door het bevoegd gezag de NRB is geïmplementeerd en welke mogelijke knelpunten zich in de praktijk voordoen.

Het resultaat van de analyse is een rapportage die inzicht geeft in de bestaande situatie en die een beeld geeft van de implementatie van de NRB bij decentrale overheden en het bedrijfsleven.

Daarnaast geeft het document inzicht in die onderdelen van de NRB die verbetering behoeven.

1.3 Opbouw eindrapportage

De eindrapportage is als volgt opgebouwd:

In hoofdstuk 2 worden de resultaten van fase 1A beschreven. Fase 1A van de evaluatie bestond uit het afnemen van circa 20 diepte-interviews met belangrijke spelers in het veld, zowel bij de decentrale overheid als bij het bedrijfsleven.

In hoofdstuk 3 worden de resultaten van fase 1B beschreven. Fase 1B van de evaluatie bestaat uit een landelijke enquête gehouden onder de kleinere gemeenten over de toepassing van de NRB bij de vergunningverlening.

Hoofdstuk 4 geeft de conclusies weer, waarna in hoofdstuk 5 aanbevelingen worden gedaan voor verbetering van de (implementatie van de) NRB.

2 Analyse resultaten fase 1A

2.1 Inleiding

Fase 1A van de evaluatie bestond uit het houden van 20 interviews met relevante spelers in het veld. Om een breed veld te interviewen, is gekozen voor deelnemers werkzaam bij provinciale en gemeentelijke overheden als vergunningverlener of toezichthouder/handhaver, deelnemers werkzaam in het verdienende bedrijfsleven als intermediair adviseur en voor deelnemers werkzaam in het betalende bedrijfsleven in de vorm van overkoepelende brancheorganisaties.

In de interviews is vooral gefocust op de beleving van de NRB. Onderzocht is in welke mate er verschillen optreden en wat de oorzaak van de verschillen bij vergunningverleners en aanvragers zijn.

Hierbij is ook gevraagd naar knelpunten bij de implementatie van de NRB. De interviews zijn vormvrij. Dit betekent dat er geen vragenlijst aan de geïnterviewden is voorgelegd, maar dat aan de hand van een aantal algemene vragen de benodigde informatie is verkregen.

In dit kader zijn de volgende algemene vragen van belang:

- Vragen over de kennis van de NRB
- Vragen over de waardering voor de NRB
- Vragen over de toepassing van de NRB
- Vragen over gesignaleerde knelpunten in de NRB

De rapportage is opgebouwd aan de hand van bovengenoemde vragen en de resultaten zijn per branche en geanonimiseerd weergegeven. Na de interviews zijn de voorlopige resultaten aan de geïnterviewden gepresenteerd in twee rondetafelbijeenkomsten. De geïnterviewden zijn hierbij in de gelegenheid gesteld de voorlopige resultaten aan te scherpen. Hun opmerkingen zijn in deze eindrapportage verwerkt.

2.2 Overzicht van geïnterviewden

Decentrale overheden

Dhr. P. Balemans, SenterNovem/ Bodem+

Dhr. J. Karelse, SenterNovem/InfoMil

Dhr. C Koenders, provincie Gelderland

Dhr. C. te Pas, provincie Zuid-Holland

Dhr. F. van der Salm, DCMR

Dhr. P. Schrever, Koninklijke Landmacht

Dhr. G. Blok, DGW&T

Dhr. K. de Winkel, Nederlands Normalisatie Instituut NEN-Bouw

Dhr. W. Ovaa, milieudienst Zuidoost Utrecht

Dhr. R. Rense, gemeente Apeldoorn

Verdienend bedrijfsleven

Dhr. J. Verkade, Syncera

Dhr. G. de Jong, Eco bv
Dhr. J. Groenveld, NIBV
Dhr. P. Luiten, Tauw
Dhr. H.F.M. Haukes en P. Langeveld, Haukes
Dhr. F.A.T. Hageman en W. Hagenbeek, Royal Haskoning

Branches en betalend beschrijfsleven
Dhr. E. Alders, FME - CWM
Mw. T. Weide, Bovag
Dhr. H van den Hove, VMP/IBO
Mw. S. Verweij, VNO – NCW
Dhr. M. van Zuthpen, Shell

2.3 Analyse 'Kennis van de NRB'

2.3.1 Decentrale overheden

De geïnterviewden die werkzaam zijn bij de decentrale overheden geven over het algemeen aan dat de kennis over de NRB binnen de bevoegde overheden goed aanwezig is. Binnen de organisaties is iedereen op de hoogte van de NRB, waarmee wordt bedoeld dat alle medewerkers de NRB gebruiken.

De overheden maken meer gebruik van het 'zakboekje' dan van de NRB zelf. De NRB wordt door de meesten als onleesbaar, verouderd en verwarrend ervaren.

Binnen de organisaties is er sprake van kennisverschil. Vaak wordt aangegeven dat er een of meerdere NRB-specialisten zijn, die geraadpleegd worden op het moment dat de basiskennis van de NRB niet voldoet. Binnen de organisaties zijn er meestal medewerkers die jarenlange ervaring hebben met de NRB en de NRB in zijn totaliteit beheersen, maar ook medewerkers die de NRB globaal kennen en toepassen. Medewerkers die voor het eerst met de NRB moeten werken, komen er vaak niet uit. Ook is aangegeven door de overheden tijdens de rondetafelbijeenkomst dat er vaak interpretatieverschillen bestaan tussen de medewerkers.

In meerdere interviews wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de NRB van 1997 en de NRB van 2001. De workshopronde van 1997 wordt meerdere keren minder toegankelijk gevonden en ook de NRB werd toentertijd als moeilijk ervaren. Een aantal geïnterviewden geeft aan dat de NRB pas echt werd toegepast in vergunningen binnen de organisatie vanaf 2001. Daaraan heeft bijgedragen de aanpassingen van 2001, de workshops van 2001 en de jaren daarna en uitspraken van de Raad van State waarin werd bepaald dat met de NRB rekening moest worden gehouden. Het merendeel van de geïnterviewden geeft aan de InfoMil/Bodem+ workshops te hebben gevolgd. Er zijn ook overheden die zelf workshops over de NRB hebben georganiseerd binnen hun organisatie. Een paar overheden heeft ook zelf leidraden opgesteld waarin maatregelen en middelen worden beschreven voor specifieke vaak voorkomende situaties.

Over de kennis die het bedrijfsleven heeft van de NRB, zijn de overheden van mening dat deze kennis niet zozeer aanwezig is bij de bedrijven zelf, maar dat de grotere bedrijven vaak gebruik maken van een deskundige adviseur zodat de kennis van de NRB daar goed vertegenwoordigd is.

2.3.2 Verdienend bedrijfsleven

De deelnemers uit het bedrijfsleven geven aan dat de kennis over de NRB binnen hun organisaties goed aanwezig is. Ook hier ontstaat het beeld dat er NRB-specialisten binnen het speelveld aanwezig zijn, die veelvuldig gedetailleerde vragen beantwoorden van medewerkers binnen de eigen organisaties en in sommige instanties ook van vergunningverleners van decentrale overheden of van andere bedrijven. Het kennisniveau van de NRB verschilt binnen medewerkers van dezelfde

organisatie, maar ook extern. Dit ondersteunt het beeld van de specialisten die ingeschakeld worden als er complexe situaties ontstaan.

In deze interviews wordt ook aangegeven dat de NRB van 2001 sterk verbeterd is en meer toegankelijker is geworden. Veel van de deelnemers aan de interviews geven zelf ofwel intern ofwel extern cursussen over de NRB.

Een aantal geïnterviewden maakt zich zorgen over de kennis van de NRB binnen de overheid. De stelling wordt ingenomen dat de NRB niet gelezen wordt en dat bij beschikkingen gewoon een standaardvoorschrift wordt overgenomen. De overheden hebben volgens het verdienende bedrijfsleven de neiging om 'op zeker' te gaan en vaker voor voorzieningen te kiezen.

2.3.3 Branches en betalend bedrijfsleven

Binnen de branches en de aangesloten bedrijven is de NRB een bekend instrument. Ook binnen de branches wordt het beeld bevestigd dat er specialisten zijn binnen bedrijfsleven of branches die ingeschakeld worden op het moment dat er complexe of speciale situaties ontstaan. Binnen het betalende bedrijfsleven is men van mening dat er geen verschil in kennis zit tussen grote en kleine gemeenten. Het kennisniveau van de overheid kan wel beter. De kennis met de NRB bij bedrijven/ondernemers is niet altijd voldoende. Voor een deel komt dit voort door de onbekendheid met de materie. Het betalende bedrijfsleven hecht veel belang aan landelijke uniforme voorschriften.

2.3.4 Conclusie

De algemene conclusie met betrekking tot de kennis van de NRB binnen decentrale overheden, bedrijfsleven en branches moet op basis van deze interviews zijn dat de organisaties zelf van mening zijn dat de kennis van de NRB binnen de eigen organisatie over het algemeen goed is. Een aantal geïnterviewden uit het bedrijfsleven maakt zich zorgen over het kennisniveau binnen de decentrale overheid. Ook het kennisniveau bij de ondernemers zelf kan verbeterd worden.

Er is sprake van differentiatie van het kennisniveau binnen organisaties: er is vaak een specialist die in complexe situaties advies geeft over de toepassing van de NRB, naast medewerkers met basiskennis.

2.4 Waardering van de NRB

2.4.1 Decentrale overheden

Alle geïnterviewden waarderen de huidige NRB over het algemeen positief. Uitdrukkelijk wordt onderscheid gemaakt tussen de NRB 1997 (niet positief) en NRB 2001 (wel positief). De bruikbaarheid voor de lagere overheden en het bedrijfsleven is sterk verbeterd door de veranderde opbouw in 2001. De NRB wordt gezien als een handzaam instrument, met een goede systematiek en een logische opbouw.

Overheden geven aan geen nieuw instrument te willen, aangezien men nu met de NRB heeft leren werken. Het beginsel van preventieve bodembescherming is door de NRB steeds beter tussen de oren gaan zitten. Dit is ook een reden waarom de NRB moet blijven bestaan.

De NRB wordt niet in alle gevallen als duidelijk ervaren. De NRB wordt als complex ervaren, het taalgebruik is niet altijd helder en de NRB moet ook worden aangepast en up-to-date worden gehouden. Zo wordt bijvoorbeeld verwezen naar verkeerde delen en stemmen de oudere en nieuwere tabbladen niet overeen. Dit maakt de NRB moeilijk leesbaar. Ook mist een aantal deelnemers een verklarende toelichting of meer praktijkvoorbeelden of handvatten bij de NRB. De NRB geeft een denkrichting aan, maar in de praktijk is wel behoefte aan een praktische invulling hoe men met

bepaalde situaties om moet gaan. Een handwijzer zou uitkomst bieden en bijvoorbeeld een meer uitgebreide lijst van activiteiten of meer uitgebreide checklisten. Pluspunt van de NRB is ook dat de NRB ontwikkeld is door bedrijfsleven en overheid samen, waardoor er altijd commitment is geweest. De NRB is in Brussel genotificeerd en heeft Europese instemming.

2.4.2 Verdienend Bedrijfsleven

Het beeld over de NRB bij het bedrijfsleven komt overeen met het beeld bij de decentrale overheden. Ook het bedrijfsleven is over het algemeen tevreden met de NRB en is van mening dat de NRB een bruikbaar instrument is voor zowel overheden als bedrijfsleven. Ook het bedrijfsleven is echter van mening dat er een toelichting bij de NRB zou moeten komen om de NRB meer handzaam te maken. Binnen het bedrijfsleven kan de NRB rekenen op brede steun omdat er een logische opbouw zit in de NRB. Als negatief wordt beoordeeld dat de NRB niet up-to-date wordt gehouden en dat de informatie niet goed is weergegeven. Het bedrijfsleven herkent dat de interpretatieruimte in de NRB door verschillende instanties verschillend wordt gebruikt. Ook wordt door een aantal geïnterviewden aangegeven dat de overheid de NRB niet goed toepast. Door het bedrijfsleven wordt aangegeven dat de NRB een richtlijn is, wat betekent dat het mogelijk moet zijn om hiervan gemotiveerd af te wijken. Dit blijkt echter in de praktijk bij overheden lastig omdat veel overheden de NRB gebruiken als voorschrift. Zie verder paragraaf 2.3.2

2.4.3 Branches en betalend bedrijfsleven

Ook de branche signaleert een verschil in beleving tussen de eerste versie van de NRB 1997 en de NRB versie van 2001. NRB 1997 had een hoog academisch gehalte veroorzaakt door de relatief nieuwe materie toentertijd. Hierdoor werd er in de beginjaren van de NRB terughoudend gebruik van gemaakt. De NRB van 2001 werd als meer toegankelijk ervaren.

Binnen de branches wordt de NRB omschreven als een goed instrument. Er wordt wel aangegeven dat er te veel ballast in de NRB zit en dat de leesbaarheid en daarmee de bruikbaarheid van de NRB tekortschiet. Met name de leesbaarheid en indeling van de NRB kunnen verbeterd worden door korte heldere teksten in de hoofdtekst en verklarende teksten en toelichtingen in de bijlage. De NRB heeft ook meer verfijning nodig. Dit kan bereikt worden door meer naar bronnen/BRC's (bodemrisicocategorieën) te kijken.

2.4.4 Conclusie

Door alle geïnterviewden wordt de NRB gezien als een bruikbaar instrument met een logische opbouw. Door de aanpassing in 2001 is de NRB toegankelijker geworden en is preventieve bodembescherming beter tussen de oren gaan zitten. Ook een aantal uitspraken van de Raad van State hebben ervoor gezorgd dat de NRB meer is gaan leven en ook daadwerkelijk toegepast wordt in de praktijk. Wel wordt duidelijk dat de NRB moeilijk leesbaar is en up-to-date gehouden moet worden. Tabbladen verwijzen niet meer naar elkaar, er wordt verschillende terminologie gebruikt en de tekst maakt geen helder onderscheid tussen hoofdtekst en toelichting. Meer praktijkvoorbeelden of toelichtingen in bijlagen worden als wenselijk ervaren. Daardoor ontstaat het beeld dat de NRB (te) complex is en dat je er pas echt mee uit de voeten kunt als je een tijdje met de NRB hebt gewerkt.

2.5 Toepassing NRB

2.5.1 Decentrale overheden

Bij diverse decentrale overheden worden de voorschriften van de NRB standaard verwerkt in alle aanvragen. Er is ook een aantal overheden, dat eigen checklisten over bodemrisico opstelt voor specifieke categorieën of zelf leidraden opstelt voor specifieke situaties of speciale gebieden, als grondwaterbeschermingsgebieden. Ook komt het voor dat organisaties checklisten opstellen die een vertaling van de NRB naar specifieke activiteiten maken, dit omdat de NRB dit niet altijd tot het gewenste detailniveau doet.

Het algemene beeld is dat de NRB in vrijwel alle vergunningen aangehaald wordt en ook in de vooroverleggen bijna altijd ter sprake komt.

De NRB wordt over het hele scala van bedrijven gebruikt.

Door een aantal overheden wordt gesteld dat er verschil in toepassing van de NRB bestaat tussen grote en kleine bedrijven. Grote bedrijven kunnen de verantwoordelijkheid wel aan en passen de NRB goed toe, maar bij kleinere bedrijven heeft de overheid niet altijd het vertrouwen dat de NRB goed toegepast wordt.

Als voordeel van de NRB komt naar voren dat de keuring van de vloer door een onafhankelijke inspecteur/instantie wordt uitgevoerd en niet door een ambtenaar die deze specialistische kennis vaak niet in huis heeft.

De decentrale overheden geven geen duidelijk beeld over de verhouding tussen voorzieningen en maatregelen. Volgens de een legt de NRB de nadruk op voorzieningen en worden de maatregelen minder vaak getroffen, terwijl de ander zegt dat er geen voorziening zonder maatregelen getroffen kan worden. Andere overheden zijn van mening dat de balans tussen voorzieningen en maatregelen, zoals in de NRB beschreven is, goed werkbaar is.

Als algemeen beeld kan gesteld worden dat de NRB verschillend wordt toegepast, aangezien de interpretatie van de NRB verschillend is. De NRB biedt geen panklare oplossingen, maar biedt gelegenheid tot maatwerk. Er zijn meerdere opties mogelijk, waardoor er verschil in toepassing ontstaat. Zo is bijvoorbeeld aangegeven dat onduidelijk is hoe moet worden omgegaan met verfspuiterijen. Moet de vloer van een verfspuiterij vloestofdicht of -kerend worden uitgevoerd? Handvatten kunnen helpen om grensgevallen zoals deze op te lossen. Ook komt uit interviews naar voren dat er weinig structuur in de NRB zit en dat sommige vergunningverleners daardoor terugvallen op de standaardvoorschriften. De mogelijkheden voor maatwerkoplossingen worden zo te weinig gebruikt, waardoor het bijvoorbeeld kan voorkomen dat een hele werkplaats vloestofdicht wordt uitgevoerd terwijl ook volstaan zou kunnen worden met een deel van de werkplaats.

In een van de interviews komt de stelling naar boven dat de beleidsintenties van de NRB door de bevoegde overheden niet goed zijn opgepakt. Hier wordt de mening geuit dat het bevoegd gezag steeds minder tijd heeft gekregen voor een individuele, inhoudelijke afweging van een doelmatige bodembeschermingstrategie op basis van een vergunningaanvraag. Door de in steek van een aantal lagere overheden levert de implementatie van de NRB problemen op. Met name het voorschrijven van de kerende voorzieningen met beheermaatregelen vergt visie en vertrouwen in de intenties van een bedrijf.

De manier waarop een vergunning wordt gemaakt, wordt door de overheden verschillend aangepakt. Bij een aantal overheden bezoekt de vergunningverlener eerst het bedrijf en maakt ter plekke een inschatting welke maatregelen/voorzieningen nodig zijn, terwijl andere overheden van mening zijn dat het bedrijf als eerste verantwoordelijk is voor een juiste invulling van de NRB. De vergunningverlener maakt dan een eerste beoordeling op papier naar aanleiding van de conceptaanvraag van het bedrijf.

2.5.2 Verdienend Bedrijfsleven

Uit de interviews met het verdienen bedrijfsleven komt ook naar voren dat de NRB verschillend wordt toegepast. Het bedrijfsleven is van mening dat eerst de bedrijfssituatie ter plekke moet worden bekeken en dat dan de NRB en de checklist toegepast moet worden, met als uitgangspunt de concrete situatie. Uit de interviews komt naar voren dat het verdienen bedrijfsleven hecht aan de status van de NRB als richtlijn. Uitgangspunt is het werkelijke risico. Met behulp van de NRB-richtlijn kunnen voorzieningen en maatregelen worden beschreven om het risico te beheersen. De NRB is een richtlijn, wat betekent dat je er gemotiveerd van af kan wijken. Door verschil in interpretatie, komt het voor dat de mogelijkheden van de NRB worden losgelaten. Omdat vaak niet precies is omschreven wat nou precies bedoeld wordt of tot welk niveau een analyse uitgevoerd moet worden, is de NRB onderhevig aan willekeur van de adviseur en het bevoegd gezag.

Het bedrijfsleven geeft aan dat de werkwijze van het bevoegd gezag zou moeten zijn: eerst een audit uitvoeren op het bedrijf, waarbij de milieucoördinator wordt geïnterviewd over regels en maatregelen dan het bedrijf bekijken en vervolgens de situatie beoordelen.

Of de NRB sturend wordt gebruikt of dat er slechts naar wordt verwezen, is afhankelijk van de ervaring van de vergunningverlener. De beleving van het bedrijfsleven is dat een ervaren vergunningverlener eerder genoeg neemt met minder vergaande voorzieningen in combinatie met maatregelen, terwijl een onervaren vergunningverlener liever een verdergaande voorziening eist.

Ook is opgemerkt dat gemeenten meer aan de voorzieningenkant zitten, omdat zij niet kunnen inschatten wat een bedrijf aan de maatregelenkant kan dragen. Vooral bij nieuwe situaties wordt door overheden vaak gekozen voor de voorzieningenkant. De NRB zou dan ook uitgebreid moeten worden op het gebied van de toepasbaarheid van maatregelen en voorzieningen.

Milieucoördinatoren bij de overheid hebben de neiging om zaken slechter voor te stellen om zo bepaalde maatregelen voor te schrijven. Er wordt aangegeven dat de communicatie tussen bedrijfsleven en overheid moet worden verbeterd.

Ook wordt genoemd dat de overheid regelmatig niet deskundig genoeg is om een situatie goed te doorgronden en te strak naar de regels kijkt in plaats van naar de werkelijke situatie. In een spuitcabine wordt bijvoorbeeld vaak een vloestofdichte vloer voorgeschreven, terwijl de verf op de vloer als een droge film op de vloer ligt en er geen nieuwe verf door de vloer heen kan dringen. Een ander voorbeeld is een onderkelderde ruimte onder het maaiveld. Vloestofdicht is wel vereist volgens de NRB, maar in de praktijk niet nodig omdat je kunt zien of de vloer vloestofdicht is aan het feit of het grondwater erdoorheen sijpelt. Het bevoegd gezag moet meer naar de lokale situatie kijken. In plaats van kiezen voor zekerheid, zou een interpretatie gemaakt moeten worden. Door het gemis van kennis bij de overheden, wordt er niet praktisch omgegaan met de NRB, wat wel uitgangspunt van de NRB is. In een aantal vergunningen komen de voorschriften uit een standaardpakket voorschriften.

In een aantal interviews komt terug dat de autobranche een grote ontwikkeling in kwaliteitsdenken heeft doorgemaakt. Daarbij geldt dat de kleine autobedrijven nog steeds als problematisch worden ervaren, maar de grote bedrijven kunnen goed omgaan met de eigen verantwoordelijkheid bij het toepassen van de NRB.

Conclusie: de overheid schrijft te snel voorzieningen voor en gebruikt daarbij onvoldoende de mogelijkheden van de combinatie van voorzieningen en maatwerk.

2.5.3 Branches en betalend bedrijfsleven

Door de branche wordt aangegeven dat de toepassing van de NRB door de bevoegde overheden voor verbetering vatbaar is. De aanleiding hiervoor is de vertaalslag die de bevoegde overheden maken naar de vergunningeisen. Voorgesteld wordt om vergunningverleners mee te laten lopen tijdens een bedrijfsronddgang om zo de maatregelenkant onder de aandacht te krijgen. Als de bodemrisicoanalyse een vast onderdeel van de aanvraag wordt en een belangrijke rol in het vooroverleg speelt, ontstaat meer aandacht voor voorschriften op maat. De rol van de overheid als vergunningverlener is om te toetsen of een derde voldoende onderzoek heeft gedaan.

2.5.4 Conclusie

De conclusie met betrekking tot de toepassing van de NRB is niet eenduidig. Hoewel de NRB volgens de decentrale overheden in vrijwel alle vergunningen genoemd wordt en op vrijwel alle bedrijfscategorieën van toepassing is, komt er geen duidelijk beeld naar voren over de verhouding tussen voorzieningen en maatregelen. Ook enkele geïnterviewden afkomstig van de overheid zijn kritisch op de toepassing van de NRB door de vergunningverleners en handhavers. Het algemene beeld is dan ook dat de NRB verschillend wordt toegepast omdat de NRB geen pasklare oplossingen biedt en er meerdere opties mogelijk zijn. In de beleving van het bedrijfsleven wordt vaak en meteen besloten tot het voorschrijven van voorzieningen, zonder dat dit goed overwogen wordt. Het bedrijfsleven en de branches zijn van mening dat de decentrale overheden meer moeten kijken naar de actuele situatie in het bedrijf. Er wordt aangegeven dat de communicatie tussen bedrijf en overheid verbeterd moet worden.

2.6 Verbeterpunten in de NRB

De onderstaande lijst van verbeterpunten komt uit de interviews en de workshopronden die gehouden zijn met decentrale overheden, verdienend en betalend bedrijfsleven.

2.6.1 Decentrale overheden

Alle overheden zijn van mening dat de NRB redactioneel aangepast moet worden en up-to-date gemaakt moet worden. De informatie in de delen A1, A3 en A5 is achterhaald en moet aangepast worden

- Een aantal bevoegde overheden zou graag aanpassing zien van de Stoffenlijst. De NRB bevat op dit moment een niet-limitatieve lijst, maar dit levert discussie op met het bedrijfsleven. Op dit punt wordt meer duidelijkheid gewenst over wanneer welke stof bodembedreigend is.
- Een aantal overheden is van mening dat het onderdeel Riolering aangepast moet worden. Er is in de NRB geen verschil tussen bestaande en nieuwe rioleringen. Dit levert in de praktijk problemen op. Inmiddels is aangegeven in de CUR 44 hoe een riolering moet worden gekeurd. Of een riolering echter gekeurd moet worden, dient in de NRB te worden opgenomen. Afstemming tussen NRB en CUR 44 ontbreekt.
- Er is verschil tussen accrediteren en certificeren. Dit heeft invloed op het werken met de NRB.
- In IPO verband is een voorstel gemaakt voor NRB-conforme preventieve bodembescherming in grondwaterbeschermingsgebieden. Het is de wens de NRB op dit punt aan te passen en dit tekstvoorstel in de NRB op te nemen. Volgens de werkgroep is de NRB tot nu toe niet goed toepasbaar voor inrichtingen binnen grondwaterbeschermingsgebieden. In de NRB wordt gesteld dat hiervoor bij PMV strengere eisen kunnen worden opgelegd, afwijkend van de NRB. Door de IPO-werkgroep wordt dit als ongewenst ervaren en is een methode ontwikkeld waarmee de risico's van inrichtingen (of bedrijfsactiviteiten) binnen grondwaterbeschermingsgebieden kunnen worden

beoordeeld en gereguleerd. Dit heeft geresulteerd in een rapport 'Verbodslijst inrichtingen in grondwaterbeschermingsgebieden'. De werkgroep onderzoekt momenteel het draagvlak voor de voorgestelde wijzigingen bij andere belanghebbenden.

- De NRB is niet geschreven voor activiteiten in de afvalbranche. Dit wordt als gemis ervaren.
- Bij bovengrondse tanks moet aansluiting gezocht worden met PGS.
- De beheermaatregelen moet beter uitgewerkt worden in de NRB. Een beheersysteem zoals bij de NER wordt onderschreven. Aanwijzingen voor handhaving/effectiviteitscontrole op de beheermaatregelen bij vloeistofkerende voorzieningen zijn niet beschreven. De praktische concretisering van beheermaatregelen en de mogelijkheden tot handhaving zouden in een bijlage verduidelijkt moeten worden.
- De NRB noemt geen omvangscriteria, omdat dit moeilijk generiek te regelen is (frequent kleine hoeveelheden vs. eenmalig grote hoeveelheden, de mogelijkheid tot afbraak in de bodem, vervluchting, e.d.)
- Als zorgpunt wordt aangegeven dat door de komst van de reparatie-AMvB er bij gelijksoortige situaties andere eisen gelden voor AMvB-bedrijven dan voor vergunningplichtige bedrijven. Als gevolg hiervan moet dus ofwel de NRB aangepast worden aan de uitgangspunten van de AMvB, of de AMvB's moeten opgesteld worden vanuit het gedachtegoed van de NRB. De AMvB gaat alleen uit van voorzieningen, de NRB gaat uit van een combinatie van maatregelen en voorzieningen.
- Als zorgpunt wordt aangegeven dat de activiteiten-AMvB niet strookt met de NRB. Volgens de AMvB wordt er voldoende zekerheid gegeven wanneer kerende voorzieningen worden toegepast, wat leidt tot een lastenverzwaring bij de bevoegde overheden. Voor kerende voorzieningen bestaat er immers geen keuringsregime. Het bevoegd gezag moet dan een deskundige inhuren die bepaalt of de voorziening aan de voorschriften voldoet.

2.6.2 Verdienend bedrijfsleven

- Het bedrijfsleven is van mening dat er een betere afweging moet worden gemaakt tussen maatregelen en voorzieningen. Het bevoegd gezag lijkt meer vertrouwen te hebben in de voorzieningenkant dan de maatregelenkant.
- De NRB moet aangepast worden aan stand der techniek.
- De zorg voor riolering is niet goed uitgewerkt in de NRB.
- Meer voorbeelden van processen en activiteiten in de NRB is gewenst.
- De NRB moet concreter.
- Maak meer gebruik van branchegerichte checklisten.
- Er wordt in de NRB geen onderscheid gemaakt in schaalgrootte, wat bij kleine toepassingen tot hoge investeringskosten leidt.
- Het is niet altijd duidelijk hoe de BRCL (Bodemrisico check list) moet worden geïnterpreteerd: wat is een open of gesloten proces, welke stoffen worden door de NRB als gevaarlijke stoffen gezien. Bijvoorbeeld bij coaten wordt een filmstrip gecoat met een dun laagje. Is dit nu een open of een gesloten proces?
- Een toelichting over incidentenmanagement zou wenselijk zijn. Het staat er nu te uitgebreid, waardoor het voor kleinere bedrijven te ingewikkeld wordt. Wat is incidentenmanagement bij vloeistofkerend? Is dit handhaafbaar? De NRB geeft op dit soort vragen geen antwoord. Deze onduidelijkheid zorgt ervoor dat er juist voor de voorzieningen kant wordt gekozen of juist voor de maatregelen kant vanuit een kostenafweging.
- In de NRB ontbreekt een definitie van vloeistofkerend.
- Er ontbreekt een bijlage met activiteiten en maatregelen. Er zouden meer activiteiten moeten worden beschreven.
- Er moet een document met praktijkvoorbeelden komen om een meer eenduidige interpretatie van de NRB mogelijk te maken.
- Een lijst met activiteiten waarop de NRB niet van toepassing is, zou ook bijdragen aan duidelijkheid.

2.6.3 Branches en betalend bedrijfsleven

- Uit de branches komen voornamelijk de volgende knelpunten naar boven:
- De indeling van de NRB is op dit moment onduidelijk. Voorgesteld wordt de NRB te laten beginnen met de BRCL en alle verklarende en toelichtende teksten naar de bijlagen over te hevelen.
- Er zou een lijst met halfopen processen moeten worden opgenomen. Een duidelijke definitie of omschrijving van een halfopen proces ontbreekt.
- Er is behoefte aan een betere definitie van vloeistofkerend.
- Het bedrijfsleven heeft behoefte aan landelijke uniforme voorschriften.

2.6.4 Aanpassing NRB

Tijdens de rondetafelbijeenkomsten op 28 november 2006 en 12 december 2006 zijn de decentrale overheden en het bedrijfsleven gevraagd naar hun mening over de volgende suggesties bij aanpassing van de NRB:

- NRB als richtlijn laten bestaan, beheer door VROM of beheer door soort College van deskundigen.
- Toevoegen specifieke richtlijnen a la Bobo aan NRB.
- NRB uitschrijven in activiteiten AMvB + geschikt maken voor grote bedrijven.
- Alleen doelvoorschrift in activiteiten-AMvB, mogelijk gekoppeld aan financiële zekerheid.

Zowel de decentrale overheden, het verdienende bedrijfsleven en het betalende bedrijfsleven gaven aan een voorkeur te hebben voor voortzetting van de huidige NRB met een adviesgroep die regelmatig bijeen komt zodat de NRB een dynamisch document wordt. Deze adviesgroep moet bestaan uit ervaren vertegenwoordigers van alle partijen (overheid, verdienend en betalend bedrijfsleven). De adviesgroep zou beslissingen moeten nemen over toevoegingen aan de NRB en wijzigingen moeten voorbereiden.

3 Analyse resultaten fase 1B

3.1 Inleiding

Fase 1B van de evaluatie had als doel om de uitkomsten van de meningen en ervaringen uit het eerste deel van de analyse te valideren door op een kwantitatieve manier te onderzoeken of de beleving van de toepassing van de NRB ook in de praktijk blijkt.

Daarnaast bestond ook behoefte om meer specifiek kleinere gemeenten naar hun kennis en ervaring met de NRB in de praktijk te vragen, aangezien de kleinere gemeenten niet betrokken waren in fase 1A van de evaluatie.

De enquête is onder alle gemeenten verspreid via de email en daarnaast beschikbaar gesteld via de digitale nieuwsbrief van Bodem+ , via de site van Bodem+ en de site van InfoMil.

In totaal zijn er 70 reacties op de enquête binnengekomen. De enquête is, analoog aan de interviews, gericht op de hierna volgende thema's:

- Vragen over de kennis van de NRB.
- Vragen over de waardering voor de NRB.
- Vragen over de toepassing van de NRB.
- Vragen over gesignaleerde knelpunten in de NRB.

Fase 1B van de rapportage is opgebouwd aan de hand van bovengenoemde vragen en de resultaten zijn geanonimiseerd weergegeven. Deelnemers aan de enquête waarvan de gegevens bekend waren, zijn uitgenodigd om deel te nemen aan een rondetafelgesprek en ze zijn daarbij in de gelegenheid

gesteld de voorlopige resultaten aan te scherpen. Hun opmerkingen zijn in deze eindrapportage verwerkt.

De resultaten van de enquête zijn representatief en in zoverre bruikbaar voor deze analysefase.

3.2 Analyse van de resultaten

De volledige analyse is als bijlage bij deze rapportage gevoegd.

3.2.1 Kennis van de NRB

Alle respondenten zijn op de hoogte van het bestaan van de NRB en zijn van mening dat het kennisniveau binnen de eigen organisatie goed is. Op de vraag of de kennis van de NRB in de organisatie bij alle medewerkers aanwezig is of meer gericht aanwezig is bij een aantal NRB-specialisten binnen de organisatie, is de uitkomst dat in overwegende mate de kennis gebundeld is bij een aantal specialisten binnen de organisatie. Er zijn echter ook een aantal gemeenten waarbij de kennis in de hele organisatie aanwezig is.

3.2.2 Waardering voor de NRB

Van de 70 respondenten krijgt de NRB als waardering het vaakst een voldoende (30x). Hierna krijgt de NRB achtereenvolgens de waardering matig (19x) en goed (17x).

Overwegend kan gesteld worden dat de NRB voldoet aan de gestelde verwachtingen.

3.2.3 Toepassing van de NRB

Van de 70 respondenten, geven slechts 2 respondenten aan de NRB niet toe te passen in hun praktijk. Uit de vervolguitskomsten blijkt dat 2/3 van de respondenten gebruik maakt van voorschriften uit standaardpakketten en dat 1/3 van de respondenten gebruik maakt van maatwerk. Op de vraag waarom gekozen wordt voor maatwerk, zijn verschillende antwoorden gegeven. De meest voorkomende antwoorden zijn hieronder weergegeven:

- Een op maat gemaakte vergunning is beter te handhaven dan een confectievergunning.
- 10 vergunningen per jaar rechtvaardigen geen duur pakket standaardvoorschriften (te duur).
- Maatwerk is beter toegesneden op de specifieke situatie van het bedrijf; elk bedrijf is specifiek.
- Maatwerk biedt duidelijkheid voor de ondernemer.
- De NRB is te rigide als deze strikt wordt toegepast, maatwerk is vereist.
- Maatwerk voor probleemgevallen van bestaande situaties waarvoor de NRB geen concrete oplossing biedt.

In totaal maken 4 van de 70 respondenten gebruik van eigen leidraden voor de NRB.

In de enquête is aan de respondenten ook gevraagd of men meer gebruik maakt van voorzieningen of van maatregelen in de toepassing. Uit de resultaten van de enquête blijkt dat 50% van de respondenten meer maatregelen dan voorzieningen toepast, en 50% meer voorzieningen dan maatwerk toepast. Er is derhalve geen duidelijke voorkeur voor de toepassing van maatregelen of voorzieningen.

3.2.4 Knelpunten NRB

Hieronder is een lijst weergegeven van de door de respondenten genoemde knelpunten:

- Er is geen eenduidige afbakening van bodembedreigende activiteiten en geen onderscheid in grootschalige en kleinschalige bodembedreigende activiteiten.
- Meer praktijkvoorbeelden aanhalen in toelichting.

- Het wel of niet verplicht stellen van een lekbak en het toepassen van incidentenmanagement.
- De interne controle van de bedrijven is een punt dat door bedrijf zelf wordt ingevuld.
- Bepaalde 'open processen' die geen bedreiging voor de bodem vormen moeten conform de NRB toch worden voorzien van een vloeistofdichte vloer. Bijvoorbeeld zeefdrukkerijen met pasteuze inkten, of grote bedrijfshallen waarin brugonderdelen worden gespoten met verf. Dan is het niet meer redelijk om, gezien de grootte en de activiteit, een vloeistofdichte vloer te eisen.
- De NRB dient geactualiseerd te worden. Gebruiksvriendelijkheid, duidelijkheid en helderheid ontbreken of kunnen beter.
- Veel vergunningverleners zien de NRB als 'de bijbel'. Gezond denkwerk wordt hierdoor niet meer toegepast wat de kwaliteit/realiteit van een vergunning niet ten goede komt.
- De afstemming met het al dan niet noodzakelijk zijn van nulsituatiebodemonderzoeken is niet duidelijk. Dit zou per activiteit beter moeten worden aangegeven.
- De NRB is op enkele punten onoverzichtelijk, pas na lang werken met de NRB wordt duidelijk wat wordt bedoeld en waar alles te vinden is. Verder is de lijst met verschillende bodembedreigende activiteiten en de daarbij toe te passen maatregelen incompleet.
- De BRCL niet altijd duidelijk, summier. Toelichting is niet altijd duidelijk. De NRB moet afgestemd worden op andere richtlijnen zoals de CPR 9-6 nu PGS 30.
- De emissiescore is moeilijk toe te passen.
- Wanneer mogen vloeistofkerende voorzieningen worden voorgeschreven i.p.v. vloeistofdichte voorzieningen en het daarbij behorende controle/keuringsregime.
- Het vrijblijvende karakter van de regels.
- Het milieumanagementgedeelte is onduidelijk, het is niet duidelijk hoe hier goede invulling aan kan worden gegeven. In de NRB wordt gesproken over het vloeistofdicht uitvoeren van riolering, maar het is niet geheel duidelijk hoe ver dit strekt. Een minimum of maximum op te leggen pakket van maatregelen ontbreekt.
- Verschil in interpretatie van de NRB door betrokken collega's.
- De NRB is te complex en vaak moeilijk toepasbaar in de praktijk.
- Verschillende toepassing in de AMvB's. Stuitend is ook dat eerst alles vloeistofdicht moest zijn en daar nu weer vanaf wordt geweken. Ondernemers die vooruitstrevend waren, zijn hiervan de dupe.
- De NRB is te star, te statisch. Door de komst van de activiteiten-AMvB lijkt de rol van de vergunningverlener sterk af te nemen m.b.t. NRB zaken.

3.2.5 Aanpassing NRB

Aan de respondenten is ook gevraagd waar zij meer behoefte aan hebben als de NRB wordt aangepast: maatwerk of standaardvoorschriften.

De enquêteresultaten laten zien dat 50% meer behoefte heeft aan maatwerk en 50% meer behoefte heeft aan standaardvoorschriften.

Van degenen die meer behoefte hebben aan maatwerk, gebruikt het merendeel op het moment standaardvoorschriften, maar ook van degenen die meer behoefte hebben aan standaardvoorschriften gebruikt het merendeel reeds standaardvoorschriften.

Ook hier is dus geen duidelijke voorkeur voor ofwel maatwerk, ofwel standaardvoorschriften.

3.2.6 Conclusies

Uit de resultaten van de enquête komt naar voren dat het merendeel van de respondenten van mening is dat de kennis van de NRB goed aanwezig is in hun organisatie, ofwel binnen de hele organisatie, zo niet dan tenminste bij een aantal specialisten. De NRB wordt over het algemeen als voldoende gekwalificeerd. Van de respondenten gebruikt 2/3 standaardvoorschriften, tegenover 1/3 die aangeven meer gebruik te maken van maatwerk. Op de vraag waar bij aanpassing van de NRB meer behoefte aan is, zijn de meningen echter gelijkelijk verdeeld; 50% heeft meer behoefte aan maatwerk, 50% meer aan standaardvoorschriften.

Bij de toepassing van de NRB worden door de respondenten net zo veel voorzieningen als maatregelen voorgeschreven. Dit komt niet overeen met het beeld van het bedrijfsleven. Het bedrijfsleven denkt dat er meer voorzieningen dan maatregelen worden voorgeschreven. De knelpunten die door de respondenten zijn aangegeven, zijn voor het merendeel overeenkomstig de knelpunten die door de geïnterviewden zijn aangegeven.

4 Conclusies

Op basis van de analyse van de diepte-interviews in fase 1A en de resultaten van de enquête in fase 1B, kan een aantal algemene conclusies getrokken worden over de implementatie van de NRB bij de decentrale overheden en het bedrijfsleven.

Kennis

Hoewel de geïnterviewden en de respondenten van de enquête aangeven dat de NRB een grote bekendheid heeft in Nederland en dat zij de NRB als richtlijn beschouwen voor bodembescherming, laat de kennis van de NRB bij met name de overheid en ook bij de bedrijven zelf te wensen over. Dit is de mening van met name het bedrijfsleven. De respondenten van de enquête, de kleine gemeenten, geven aan dat hun kennis van de NRB goed is.

Het gevolg van het verschillende kennisniveau is dat de uniformerende werking van de NRB die beoogd was, niet uit de verf komt en er een roep vanuit het bedrijfsleven om meer landelijke uniformering van standaardvoorschriften is. De resultaten van de enquête onder de kleine gemeenten laat echter zien dat er gelijkelijk behoefte is aan standaardvoorschriften en aan maatwerk.

Waardering

De NRB wordt door alle partijen gewaardeerd. De respondenten van de enquête geven de NRB als waardering een voldoende. De geïnterviewden ondersteunen nut en noodzaak van het instrument, de opbouw, systematiek en de bruikbaarheid, maar geven aan dat de NRB verouderd is, niet meer de stand der techniek weergeeft en met name onleesbaar is.

De NRB mist verklarende toelichtingen, afstemming met andere richtlijnen, praktijkvoorbeelden, definities van processen en is te grofmazig.

Voor nieuwe medewerkers is de NRB vaak te complex, wat het verschil in kennisniveau van medewerkers in alle organisaties verklaart. De expertise van ervaren medewerkers wordt vaak ingeroepen als er complexe gevallen ontstaan.

Belangrijke conclusie is dat men niet een nieuw instrument wil. Men is aan de NRB gewend en onderschrijft het gedachtegoed. Een update en aanpassing van de NRB op basis van een adviesgroep die bestaat uit vertegenwoordigers van alle partijen is gewenst. Dit college van deskundigen kan beslissingen nemen over toevoegingen aan de NRB en wijzigingen doorvoeren.

Toepassing

Wat betreft de toepassing van de NRB is het algemene beeld dat de NRB in vrijwel alle vergunningen wordt genoemd en op vrijwel alle bedrijfscategorieën van toepassing is, maar er bestaat verschil in interpretatie in hoeverre de NRB sturend wordt gebruikt of dat er slechts naar wordt verwezen.

Het grootste aandachtspunt en daarmee een belangrijke conclusie is dat de NRB verschillend wordt toegepast door uiteenlopende interpretaties. Dit wordt zowel door de overheden als het bedrijfsleven aangegeven. Door gebrek aan kennis van de NRB, door de complexiteit van de NRB, maar ook door de interpretatieruimte die de NRB biedt, wordt de NRB landelijk niet uniform toegepast.

Er is verschil van mening over de wijze waarop het bevoegd gezag invulling moet geven aan de eigen rol bij toepassing van de NRB. Het bedrijfsleven is van mening dat de overheid de NRB niet van achter het bureau moet toepassen, maar eerst het bedrijf dient te bezoeken en vervolgens de werkelijke situatie in het bedrijf in de vergunning opneemt. Binnen de overheid wisselt het beeld hoe de NRB wordt toegepast; een aantal overheden bezoekt eerst het bedrijf en past de vergunning aan op de werkelijke situatie, een aantal beoordeelt de aanvraag vanaf het papieren concept van de aanvrager.

Zowel binnen de overheid als binnen het bedrijfsleven en de brancheorganisaties wordt aangegeven dat vergunningverleners vaak alleen de standaardvoorschriften toepassen en niet naar de werkelijke situatie van een bedrijf kijken. Dit lijkt te komen door het feit dat de NRB geen pasklare oplossingen geeft voor situaties, maar meerdere opties biedt die je moet afwegen en interpreteren.

Door het bedrijfsleven wordt aangegeven dat de overheid teveel gebruikt maakt van standaardvoorschriften, de respondenten van de enquête laten zien dat er net zo veel gebruik wordt gemaakt van maatwerk als van standaardvoorschriften. De argumentatie voor maatwerk is vaak dat de NRB onvoldoende is toegesneden op de specifieke situatie van het bedrijf.

Verbeterpunten

Uit de lijst van verbeterpunten komt het beeld naar voren dat de verbeterpunten breed gedragen worden door zowel de decentrale overheden als het (verdienende en betalende) bedrijfsleven. Alle geïnterviewden zijn van mening dat de NRB aangepast moet worden aan nieuwe inzichten en niet meer de stand der techniek weergeeft. Ook nieuwe gelijkwaardige alternatieven dienen in de NRB opgenomen te worden om de NRB niet statisch te maken.

Naast verouderd wordt de NRB ook als onleesbaar ervaren, kruisverwijzingen kloppen niet, tabbladen zijn niet op elkaar afgestemd, er wordt verschillende terminologie gebruikt etc. In dit kader zou de NRB ook een andere – betere leesindeling – moeten krijgen namelijk een duidelijke hoofdttekst met uitwerking in bijlagen.

Ook wordt aangegeven dat concrete voorbeelden uit de praktijk, definities van bijvoorbeeld vloeistofkerend, verschil in aard en omvang en schaalgrootte van bedrijven, het uitwerken van stoffenlijsten, aanpassen van riolering en incidentenmanagement zullen helpen om interpretatieverschillen te voorkomen en een eenduidiger werking en toepassing van de NRB mogelijk te maken.

5 Aanbevelingen

Na de resultaten van fase 1A en fase 1B te hebben weergegeven en daaruit in hoofdstuk 4 conclusies te hebben getrokken, zal dit hoofdstuk ingaan op de aanbevelingen van Bodem+.

De aanbevelingen zijn gebaseerd op de beleving van de NRB door de decentrale overheden en het (verdienend en betalend) bedrijfsleven en beogen de implementatie van de NRB te versterken.

1. Door het verdienende en betalende bedrijfsleven, de branches als ook door de decentrale overheden is aangegeven dat er geen nieuw instrument voor de NRB in de plaats moet komen. Unaniem wordt aangegeven dat de huidige NRB voortgezet moet worden, in de vorm van een richtlijn, en dat de NRB geupdated moet worden, bijvoorbeeld het onderdeel riolering. Daarnaast moet de leesbaarheid verbeterd worden. Bovendien moet de NRB dynamischer worden en beter aansluiten op de huidige stand der techniek. Een mogelijkheid zou zijn om hiervoor een adviesgroep op te richten die bestaat uit vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en de overheid Deze

adviesgroep kan beslissingen nemen over toevoegingen en wijzigingen van de NRB en is in staat om de NRB periodiek te evalueren. Een andere mogelijkheid is het laten aansluiten van de NRB bij bestaande structuren (organisaties) die de aanpassing van richtlijnen voor ogen hebben.

2. Omdat de NRB veel ruimte laat voor interpretatie, is de toepassing van de NRB niet zo uniformereend als bedoeld. Veel interpretatieverschillen kunnen wellicht voorkomen worden door meer concrete voorbeelden, meer definities van begrippen en een uitwerking van bijvoorbeeld de bodembedreigende stoffenlijsten (uitbreiden of alleen niet bodembedreigende stoffen noemen). Een aantal overheden heeft een eigen leidraad en checklisten opgesteld voor specifieke situaties, ook een aantal branches hebben al stappen ondernomen om eigen voorschriften op te stellen. Het merendeel van de respondenten maakt gebruik van standaardvoorschriften en maakt gebruik van maatwerk voor specifieke situaties. Het verdient aanbeveling om te onderzoeken in hoeverre branchespecifieke checklisten en standaardpakketten van decentrale overheden bij kunnen dragen aan uniformering en indien gewenst, deze checklisten en standaardpakketten op te nemen in de NRB.

3. Naast het updaten en aanpassen aan de huidige stand der techniek van de NRB, verdient het ook aanbeveling om een aantal veel gehoorde knelpunten op te pakken en aan te passen. Hieronder wordt met name verstaan:

- Het opnemen van een duidelijke afstemming met andere richtlijnen als de PGS, CPR en de CUR en het verduidelijken van relaties en afstemming tussen de NRB en de Activiteiten-AMvB en het Besluit Landbouw;
- Het ontwikkelen en opnemen van tools in de NRB aan de hand waarvan kerende voorzieningen gecontroleerd kunnen worden;
- Aansluiting zoeken bij het voorstel uit IPO (BOOG) voor opname van een specifieke module Grondwaterbescherming in de NRB;
- Het opnemen van meer duidelijke definities van bv. vloeistofkerend, (half) open proces, pompen, etc.
- Het opnemen van verklarende toelichtingen in bijlagen, en het opnemen van meer praktijkvoorbeelden.

4. Handhavende tools ontwikkelen voor een beter en gericht toezicht op naleving van de NRB.

5. Het huidige rapport geeft alleen inzicht in hoe de NRB als richtlijn wordt gebruikt bij de vergunningverlening, waarbij de nadruk ligt op implementatie van de NRB. Om een totaalbeeld van het effect van de invoering van de NRB, 10 jaar na introductie, te onderzoeken, wordt aanbevolen ook praktijk ervaringen die elders zijn opgedaan met de toepassing en handhaving van de NRB in de aanpassing op te nemen..